

Ahıska Türklerinin Aidiyet Duygusunun Benlik Saygısına Etkisi: Karma Yöntem Deseni

The Effect of the Sense of Belonging of Ahıska Turks on Self- Esteem: Mixed Method Pattern

Muhammad LOMANOV¹,
Serap GÜLEÇ KESKİN²

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Hemşirelik Anabilim Dalı Doktora
Öğrencisi, Samsun, Türkiye

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi, Psikiyatri
Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun,
Türkiye

öz

Amaç: Ahıska Türklerinin aidiyet düzeyi, benlik saygısı düzeyi ve aidiyet duygusunun benlik saygısına olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntemler: Bu çalışmada karma araştırma yöntemlerinden sıralı açıklayıcı desen olduğu için belirtilmesi gerekmektedir. Araştırmanın dâhil edilme kriterlerine uyan 225 Ahıska Türkü nicel örneklemini, 25 Ahıska Türkü nitel örneklemini oluşturmuştur ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Araştırmanın nicel boyutu online forum aracılığı ile tüm Türkiye'yi kapsamış olup, nitel boyutu ise Samsun ilini kapsamıştır, 29.11.2019-14.03.2020 tarihleri arasında veriler toplanmıştır. Nicel verilerin toplanmasında "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Genel Aidiyet Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)", nitel verilerin toplanmasında ise yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizi SPSS bilgisayar programı ile nitel verilerin analizi ise betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Nicel verilerin analizi sonucunda genel aidiyet ölçeğinin alt boyutlarından kabullenme boyutu 32,69 ± 6,62 yüksek, reddedilme boyutu 13,88 ± 7,37 düşük bulunmuştur. Genel aidiyet ölçeğinin toplam puanı 66,82 ± 11,57 yüksek, RBSÖ 1,46 ± 1,42 düşük olarak bulunmuştur. Genel aidiyet ölçeğinin kabullenme alt boyutu ile benlik saygısı arasında negatif yönlü zayıf ilişki $r = -0.374$, reddedilme alt boyutu arasında $r = 0,392$ pozitif yönlü zayıf ilişki olduğu ve genel aidiyet ile benlik saygısı toplam puanları arasında negatif yönlü anlamlı ilişki elde edilmiştir ($P < ,001$). Nitel verilerin betimsel analizi sonucu "gurur ve sürgün", "bireysel aidiyet", "yasal statü/kimlik" ve "metaforlar" olarak dört tema belirlenmiştir.

Sonuç: Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu yüksek, benlik saygısı düşük ve aidiyet duygusunun benlik saygısına etkisi göç ve sürgün sonrası travma, yasal statü/kimlik sorunları ve Ahıska Türklerinin tanınmaması vb. faktörler ile etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda Ahıska Türklerinin, düşük benlik saygısı onarımı için psikososyal destek programlarının oluşturulması, bu programlarının oluşturulmasında hemşirelerinin eğitici, yönetici ve savunucu rollerinin ön plana çıkarılarak hemşirelerin öncülük etmesi, Ahıska Türklerinin tanınırlığının artırılmasıyla benlik saygısına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler; Ahıska Türkleri, aidiyet duygusu, benlik saygısı, göç ve göçmenlik, hemşirelik

ABSTRACT

Objective: Determining the effect of level of belonging, self-esteem and sense of belonging on self-esteem of Ahıska Turks.

Methods: Sequential explanatory design was used among mixed method research designs. Quantitative sample of 225 Ahıska Turks and qualitative sample of 25 Ahıska Turks and informed consent were obtained. The quantitative dimension of the research covers the whole of Turkey through the online forum, and the qualitative dimension covers Samsun province, and data were collected between 29.11.2019 and 14.03.2020. "Introductory Information Form", "General Affiliation Scale" and "Rosenberg Self-Esteem Scale" for quantitative data, whilst semi-structured interview forms were used for qualitative data collection. SPSS program for quantitative, while the descriptive analysis method was used to evaluate qualitative data analysis.

Results: As a result of analyzing data general belonging scale acceptance dimension from its subdimensions 32.69 ± 6.62 high, rejection size 13.88 ± 7.37 was found low. Total score of general belonging scale 66.82 ± 11.57 high, Rosenberg self-esteem scale (RSES) 1.46 ± 1.42 was detected low. A negative weak relationship between the acceptance sub-dimension of general belonging scale and Rosenberg self-esteem scale $r = -0.374$, a weak positive relationship $r = 0.392$ between rejection sub-dimension and a negative significant relationship was found between general belonging scale and Rosenberg self-esteem scale total scores ($P < .001$). In the qualitative study, a semi-structured questionnaire about sense of belonging and self-esteem was done. Depending on the descriptive analysis of qualitative data, four themes were determined; "pride and exile", "individual belonging", "legal status / identity" and "metaphors".

Conclusion: Ahıska Turks have high sense of belonging, low self-esteem, and the effect of their sense of belonging on self-esteem by trauma after migration and exile, legal status / identity problems, unrecognizing Ahıska Turks etc. In line with these results, it is thought that Ahıska Turks will contribute positively to self-esteem by creating psychosocial support programs for the repair of low self-esteem, prioritizing the educational, executive and advocacy roles of their nurses in the creation of these programs by leading nurses and will increase the recognition of Ahıska Turks.

Keywords: Ahıska Turks, sense of belonging, self-esteem, emigration and immigration, nursing

Geliş Tarihi/Received: 15.02.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 19.01.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Muhammad LOMANOV
E-posta: horbekt@gmail.com

Cite this article: Lomanov M, Güleç Keskin S. The effect of the sense of belonging of Ahıska Turks on self-esteem: Mixed method pattern. *J Nursology*. 2022;25(1):14-21.

Copyright@Author(s) - Available online at nursing-ataunipress.org.
Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Göç insanlık tarihi kadar eski olan ve farklı ihtiyaçlardan dolayı var olmaya devam eden, bireylerin ve toplumların ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel etkenlerden dolayı, zorunlu ya da gönüllü olarak coğrafik yer değiştirmesidir.^{1,2} Yaşanılan göç ister zorunlu ister gönüllü olsun, bireyleri ve toplumları fiziksel, ruhsal, kültürel olmak üzere birçok alanda etkilemektedir.³ Ahıska Türkleri, eski Türk yurdu olan, hali hazırda Gürcistan toprakları içerisinde bulunan, Ahıska “Meskhetiya” dan, 14 Kasım 1944 yılında ata topraklarından koparılarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) tarafından sürgüne uğratılmıştır. 35 gün süren yolculuk sonrası Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan’a dağıtılmıştır ve dağıtıldıkları yerden farklı ülkelere göç etmelerine izin verilmemiştir. Bu sürgün sırasında insanlık dışı uygulamalardan dolayı 20.000 kişi hayatını kaybetmiştir.^{4,5} Buna bağlı olarak yapılan çalışmalar Ahıska Türkleri’nin yaşadıkları sürgün ve göç sonucunda hak ve özgürlükler, sağlık sorunları, uyum, kültür ve kimlik gibi birçok alanda etkilendiğini göstermektedir.⁶

Dünya Sağlık Örgütü, sağlığı, fiziksel ve ruhsal olarak bir bütün olarak belirtmektedir. Bir bireye sağlıklı diyebilmek için; hem bireyin kendini subjektif olarak sağlıklı olarak algılaması hem de objektif olarak sağlıklı olması anlamına gelmektedir. Kültürel miras, inanç ve davranışlar bireyin yaşam biçimini ve sağlığını etkilemektedir. Ait oldukları yerden koparılan göçmenler, köklü bir değişim ve uyum sürecine girmektedirler. Küreselleşen dünyada göçlerin artmasına bağlı olarak ait oldukları yerden koparılan, farklı ülkeye göç etmek zorunda kalan göçmen bireylerin kimlik, aidiyet duygusu vb. birçok alanda değişimler yüzeye çıkmaktadır.^{7,8} Ahıska Türklerinin ardı ardına yaşadıkları sürgün ve göç durumu sonucunda sürekli coğrafik konum değiştirmesi, aidiyet duygusu oluşumu ve gelişiminde sorunlar oluşturmaktadır. Temel bir gereksinim olan aidiyet, sosyal ve duygusal bağlılığın yapı taşı olarak birey, aile ve toplum açısından önemli rol oynamaktadır.⁹

Aidiyet’ in kelime anlamı “ilişkin olmak”, “mensubiyet” ve “ait olma durumu” olarak karşımıza çıkmakta ve temel nokta ilişkilendirme ile irdelenmektedir. Sosyal ilişkilerde temel etken olan aidiyet duygusu, aynı zamanda kimlik kavramını da kapsayan bir kavramdır. Toplumlaşma süresince oluşturulan kimlik yapısı, bireyin kendini hangi konumda ve nerede gördüğünü, kendini nasıl tanımladığı gibi farklı tanımlayıcı nitelikler içerisinde yol gösterici olan kimlik, aidiyet ile harmanlanmış olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁰ Sosyal bir güdü olan aidiyet duygusu, kişinin kendini emniyette hissetmesi, sürekli etkileşim içerisinde bulunulan guruba dahil olma hissi, fikir ve görüşlerinin bu gurupla paylaşarak onaylanma duygusu, yardım, dayanışma, neslini sürdürme gibi birçok farklı ihtiyaçtan doğmaktadır.¹¹⁻¹³ İlkel çağlardan beri temel ihtiyaç olarak görülen aidiyet duygusu herhangi bir nedenden dolayı karşılanamaz ise birey kendini güçsüz, âciz ve savunmasız hissetmektedir. Adler bireysel psikoloji kuramında aidiyet duygusunu sosyal ilişkiler toplamından oluştuğunu açıklamaktadır. Fromm aidiyet duygusunun ilişkisel ihtiyaçtan doğduğunu bu ilişkiler neticesinde temel bağlar ve güven duygusu sağladığını belirtmektedir. Birey bu hissiyatları çocukluk döneminde anneye ait hissederek, yetişkin dönemde ise yakın çevre ve arkadaş ortamlarında ilişkiler kurarak karşılayabilmektedir.¹⁴⁻¹⁶

Ahıska Türkleri 10’dan fazla ülkede dağınık bir şekilde yaşadıkları ve bu dağınıklık Ahıska Türklerinin köksüz ve yalnız hissetmelerine neden olduğu bilinmektedir.¹⁶⁻¹⁸ Aidiyet duygusu ile yapılan araştırmalarda genel anlamda benlik saygısı ve yalnızlık seviyelerini

etkilediği görülmüştür.^{19,20} Aidiyet, ruh sağlığının koruyucu kalkanı olup²¹, kolektif kimlik olarak da düşünülebilir ve bu nedenle temel gereksinimlerden çok daha fazlasıdır. Kimlik ve benlikle ilişkili olan aidiyet, birey için anlamlı değerlerinin temsilini kapsamaktadır.²² Aidiyet duygusunun, benlik saygısını inşa etmede yardımcı olduğunu ve benlik saygısının da çocuk yaştan itibaren başlayan bir pasaport olduğu ifade edilmektedir.²³ Benlik saygısının yüksekliği, psikolojik sağlığın temel göstergelerinden biridir.²⁴ Genel anlamda benlik saygısı, bireyin yaşamını doyumlu kılması, amaç doğrultusunda hedef koyması, etkili iletişim kurabilmesi, topluma uyum sağlaması, başarılı olabildiği gibi yönlerden önem teşkil etmektedir.²⁵

Ahıska Türklerinin yaşamaya devam ettikleri sürgün ve göç durumu birçok alanda Ahıska Türklerini etkilemekle birlikte, 10’dan fazla farklı ülkede, farklı kültürler içerisinde, farklı din ve dil olmak üzere yeniden yaşam çabası içerisinde bulunmaktadır.^{4,6,26} Literatür çalışmalarında Ahıska Türkleri ile ilgili bu zamana kadar çoğunlukla sosyolojik çalışmalar bulunmaktadır. Tam anlamıyla bir vatana, temel hak ve özgürlüklerine sahip olmadan yaşam çabası içerisinde olan Ahıska Türklerinin psikolojik sağlık açısından araştırılmaması problemler arasındadır.²⁷

Dünyayı ve ülkeleri etkisi altına alan göç, göçmenler üzerinde yarattığı sorunlar multidisipliner ve küresel sorunlardır. Bu doğrultuda göçmenlerin sağlıklarının geliştirilmesi için sağlık personellerinin multidisipliner ve kültürelarası işbirliği sağlayarak, bireylerin sağlık ve refahlarını sürdürmeleri gerekmektedir.²⁸ Bu yaklaşım ile birlikte hemşireler, göçmenleri öncelikli gurup olarak kabul etmeli, yaşam tarzlarını ve sağlık yaklaşımlarını bilmeli, sağlık hizmetlerine erişiminde kolaylıklar sağlanmalıdır.²⁹ Kültürlerarası hemşirelik kavramı içerisinde, hemşirenin farklı kültüre sahip olan bireylerin biyolojik, psikolojik ve sosyal değerlendirmelerini yapabilmesi önemini korumaktadır.³⁰ Sağlık bakım hizmetleri sunumunda en etkili sağlık profesyonelleri olan hemşirelerin, göçmenlere yönelik birçok rol ve sorumlulukları vardır.³¹ Bu çalışma Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu, benlik saygısı durumlarını tanımlayarak hemşirenin savunuculuk rolünü yerine getirmektedir.

Bu araştırma Ahıska Türklerinin aidiyet duygusunun benlik saygısına etkisini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla araştırmanın soruları Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu hangi düzeydedir? Ahıska Türklerinin benlik saygısı hangi düzeydedir?, Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu ile benlik saygısı arasında ilişki var mıdır? olarak belirlenmiştir.

YÖNTEMLER

Araştırma Deseni

Bu araştırma nicel ve nitel yaklaşımlarının birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırma desenleri arasından sıralı açıklayıcı desen yöntemi kullanılarak hazırlanmış tanımlayıcı tiptedir. Karma yöntemde, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılmasıyla sonuçların daha güvenilir olduğu bildirilmektedir. Bu araştırmada açıklayıcı sıralı desende, nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra nitel veriler toplanmıştır.³² Bu bağlamda Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu ve benlik saygısına ait duygu ve düşünceleri ve aralarındaki ilişkiyi derinlemesine incelemek için nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem araştırma modeli kullanılmıştır.

Atıştırmının Yeri ve Zamanı

Araştırmanın yeri ve zamanı nicel ve nitel olarak ikiye ayrılmıştır. Nicel boyutu 29.11.2019-14.01.2020 tarihleri arasında online (Facebook, WhatsApp) olarak tüm Türkiye’yi kapsamaktadır. Dünya

Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) ve Ahıska Gençler Birliği (AGB) yetkilileri ile iletişime geçilerek sosyal medya hesaplarında ve sosyal medya guruplarında anket formu paylaşarak araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Araştırmanın nitel boyutu ise 29.01.2020-14.03.2020 Samsun ilinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Örnekleme

Nicel örneklem

Araştırmanın nicel boyutu için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile iletişime geçilerek kayıtlı olan Ahıska Türklerinin tam sayısına ulaşılammış ve evreni belli olmayan örneklem yöntemi ile Power analizi için R v3.6.1 programı kullanılmış olup, alfa hata %5, beta hata %10 alınmış ve değişkenler arasında bir fark olacağı ön görülerek minimum 225 örneklemin yeterli olacağı hesaplanmıştır.

Dahil edilme kriterleri;

- Araştırmaya katılmaya gönüllü olan,
- 18 yaşından büyük olan,
- Bilgisayar ve akıllı cep telefonu kullanmasını bilen,
- Aktif sosyal medya hesabı olan (Facebook, WhatsApp)
- Ahıska Türkü olan bireyler araştırmaya dahil edilmiştir.

Nitel örneklem

Araştırmanın nitel boyutu nicel veriler toplandıktan sonra başlamıştır. Evrenini Samsun ilinde ikamet eden Ahıska Türkleri oluşturmaktadır. Katılımcıları belirlemek için kartopu örneklem yöntemi kullanılmıştır. Ahıska Gençler Birliği (AGB) Samsun ili temsilcisi ile iletişime geçerek bir davet mektubu oluşturulmuştur. Bu davete mektubuna cevap veren ve dahil edilme kriterlerine uyan ve çalışmayı gönüllü kabul eden kişi ilk örneklemi oluşturmuştur. Kartopu örneklem yöntemi ile ulaşılan bireylerden diğer Samsun ilinde yaşayan ve tanıdığı olan Ahıska Türkü bireylere ulaşması istenmiştir. Veriler tekrar etmeye başlayınca, veri dolgunluğuna ulaşıncaya ve yeni bilgi üretimi olmayınca veri toplama işlemi sonlandırılmıştır. Araştırmanın nitel örneklemini 16 kadın ve 9 erkek olmak üzere 25 kişi oluşturmuştur.

Dahil edilme kriterleri;

- Araştırmaya katılmaya gönüllü olan,
- 18 yaşından büyük olan,
- İletişim engeli olmayan,
- Ahıska Türkü olan,
- Samsun ilinde ikamet ediyor olan bireyler araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından Ahıska Türkleri ile ilgili özellikleri belirlemek amacıyla literatür taranarak hazırlanmıştır. Yaş, cinsiyet, medeni durum gibi sosyodemografik soruların yanı sıra katılımcıların göç ve vatandaşlıkları ile ilgili bilgileri edinmeyi amaçlayan toplam 9 sorudan oluşmaktadır.^{4,5,7,8}

Genel Aidiyet Ölçeği: Ölçek Malone ve ark.³³ tarafından geliştirilmiştir. Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını Akın ve arkadaşları yapmış olup, ölçek 12 madde 2 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı kabul edilme alt boyutu için 0,86, reddedilme alt boyutu için 0,88 olarak bulunmuştur.³⁴ Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı kabul edilme alt boyutu için 0,74, reddedilme alt boyutu için 0,80, ölçek genel Cronbach alfa değeri ise 0,81 olarak bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Ölçek Rosenberg³⁵ tarafından geliştirilmiştir. 12 alt kategori ve çoktan seçmeli 63 maddeden

oluşan bir testtir. Rosenberg alt ölçeklerin farklı araştırmalarda kullanılabilirliğini söylemiştir ve ölçeğin birinci alt kategorisi ilk 10 soru benlik saygısı düzeyini göstermektedir. Çuhadaroğlu³⁶, ölçeği Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Maddeler Guttman değerlendirme yöntemiyle puanlanmaktadırlar. Bu çalışmada Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ,86 olarak bulunmuştur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Araştırmanın nitel verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanmasında uluslararası literatür incelenmiştir. Araştırmacılarından birinin logoterapist olması nedeni ile fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu ön uygulaması için 3 Ahıska Türkü birey ile görüşme yapılmış ve bu veriler araştırmaya dahil edilmemiştir. Ön uygulama sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu ve benlik saygılarına ilişkin derinlemesine bilgi edinmek amacıyla 1 giriş cümlesi, 1 kapalı uçlu soru, 3 açık uçlu soru ve kapanış cümlesinden oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda Ahıska Türklerinin yaşadıkları göçün fiziksel, psikolojik ve sosyal etkilerini anlatan bir giriş cümlesi araştırmacı tarafından okunmuştur. İkinci olarak Ahıska Türkü bireylere giriş cümlesine katılıp katılmadıkları, evet ya da hayır olarak cevaplayabilecekleri bir kapalı uçlu soru soruldu. Cevap evet ise üçüncü olarak 3 açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular aidiyet duygusu, benlik saygısı ve yaşadıkları deneyimlerine ilişkin duygu ve düşüncelerini anlatan projektif bir yöntem olan metafor üretmeleri istenmiştir. "Ahıska Türkü olmak gibidir/.... benzer", "çünkü" projektif tekniği yönlendirici olmakla birlikte katılımcıların verdiği yanıtları derinleştirmek için "bu metaforu seçtiniz çünkü...." gibi sorular eklenmiştir. Görüşme sırasında "Bu konuda neler hissettiniz?" "Bu konuda ne düşünüyorsunuz?" gibi ilave sorular araştırmacı tarafından soru sırası ya da soru içeriği değiştirilerek derinlemesine görüşme sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması nicel ve nitel verilerin toplanması şeklinde iki bölümde yürütülmüştür.

Nicel Verilerin Toplanması

Nicel veriler, dahil edilme kriterlerine uyan katılımcılar için online bir şekilde Google form anketi oluşturularak Facebook, WhatsApp vb. sosyal medya hesaplarında ve sosyal medya guruplarında anket formu paylaşarak toplanmıştır. Araştırma başlamadan önce araştırmanın ana ve etik kuralları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmayı kabul eden bireylere "Tanıtıcı Bilgi Formu" " Genel Aidiyet Ölçeği" ve "Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği" anketleri online olarak uygulanmıştır.

Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmanın nitel verilerin toplanması Ahıska Gençler Birliği (AGB) yetkilisi ile iletişime geçildikten sonra araştırma davet mektubu oluşturulmuş davete cevap veren üç kişiden dahil edilme kriterlerine uyan ve çalışmayı gönüllü olarak kabul eden bir kişi ile kartopu örneklem yöntemi başlatılmıştır. Daha sonra kartopu örneklem yöntemi ile belirlenen kişiler aranarak görüşme için katılımcıların tercih ettiği gün, saat ve mekân belirlenmiştir. Görüşmeler yüz yüze, ortalama 45-60 dakikalık süreleri kapsayan yarı yapılandırılmış sorular sorularak yüz yüze görüşme şeklinde veriler toplanmıştır. Görüşme öncesi görüşmenin amacı katılımcılara anlatılmış ve katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınarak ses kaydı yapılmıştır. Görüşmede katılımcıların şive, lehçe, vb.

farklılık gösterdiği için bazı görüşmelerde Ahıska şivesi (dil, lehçe) kullanılmıştır. Araştırmacıların birinin Ahıska Türkü olması, Ahıska Türklerinin şivesini ve lehçesini bildiğinden dolayı katılımcılardan elde edilen ses kayıtları dinlenerek kelimesi kelimesine araştırmacı tarafından yazılı doküman haline getirilmiş ve 82 sayfa yazılı doküman elde edilmiştir. Görüşmeler ilk yazar tarafından yapılmıştır ve ön yargıyı azaltmak için ikinci yazar görüşmelere eşlik etmiş ve gözlem notları tutmuştur. Veri analizi, ilk görüşme sonrasında başlamıştır. Veri analizi, ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından yapılmıştır. Her yeni görüşme yapıldığında aidiyet duygusu ve benlik saygısına ilişkin temalar, ilk notlar olarak kayıt altına alınmıştır. Her derinlemesine görüşme sonrası akran değerlendirmesi düzenlenmiştir. Örneklem büyüklüğü veri doygunluğu ilkesine göre belirlenmiş ve yeni bir bilgi üretilmediğinde görüşmeye katılımcı alımı durdurulmuştur. Araştırma öncesinde ikinci yazar tarafından birinci yazara “Ön Yargısız Teknik ve Fenomenolojik Yaklaşım” isimli eğitim verilmiştir. Her katılımcıyla bir kere derinlemesine görüşme yapılmış ve tüm görüşmeler yapıldıktan sonra katılımcılara telefon ile ulaşılarak “katılımcı teyidi” almak için araştırma sonuçları özet şeklinde okundu.

Verilerin Değerlendirilmesi

Nicel verilerin değerlendirilmesi

Araştırmanın nicel verileri IBM Statistical Package for the Social Sciences versiyon 23 (IBM SPSS Corp., Armonk, NY, ABD) bilgi-sayar programı ile analiz edilmiştir. Benlik saygısı ile aidiyet arasındaki nedensellik yapısı regresyon analizi ile incelenmiştir. Aidiyet ve benlik saygısı ölçeklerine ait tanımlayıcı veriler ortalama, standart sapma, ortanca, minimum ve maksimum olarak sunulmuştur. Kategorik verilerin tamamı frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir. Önem düzeyi $P < ,05$ olarak alınmıştır.

Nitel verilerin değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan katılımcıların her birine bir numara verilmiştir. Nitel verilerin analizi betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bu çalışmada betimsel analiz yönteminin seçilmesinin nedeni araştırmanın kavramsal yapısının önceden nicel olarak belirlenmesidir.³⁷ Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmiştir. Bu aşamalar sırasıyla betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması şeklindedir. Araştırmada elde edilen bulguların geçerliliğini artırmak için veri analiz süreci detaylı olarak açıklanmıştır. Güvenirliliği sağlamak için araştırmada ulaşılan temaların ve altındaki ifadelerin söz konusu temayı temsil edip etmediğini kontrol etmek amacı ile nitel çalışmalar konusunda uzman olan bağımsız bir araştırmacının görüşüne başvurulmuş. Temalar ve ifadelerin yer aldığı listeleri karşılaştırılması istenmiştir. Görüş birliğine varılmış ve çalışmanın güvenilirliği artırılmıştır. Nitel verilerin analizinde Guba ve Lincoln³⁸ altın standartlar izlenmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul 29.11.2019 tarihli, 2019/420 numaralı karar sonucu etik kurul onayı alınmıştır. Çalışma verileri katılımcılardan “Bilgilendirilmiş Onam Formu” izin alınarak toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın nicel boyutuna katılan toplam 225 kişinin %49,3'ü erkek, yaş dağılımları %56,9'u 18-25 yaş aralığında, evli olanların oranı %33,3'tür ve çocuk sahibi olmama oranı da %65,8'dir. Aylık geliri giderinden az olanların oranı %67,1'dir. Katılımcıların geldiği ülkeler incelendiğinde ise %44,9'unun Azerbaycan'dan

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklere Göre Dağılımı

Özellikler		n	%	
Cinsiyet	Erkek	111	49,3	
	Kadın	114	50,7	
Yaş	18-25	128	56,9	
	26-35	60	26,7	
	36-45	19	8,4	
	46-60	18	8,0	
Medeni Durum	Evli	75	33,3	
	Bekâr	150	66,7	
Çocuk Sayısı	Yok	148	65,8	
	Bir	17	7,6	
	İki	42	18,7	
	Üç	16	7,1	
Aylık Gelir	Dört ve üzeri	2	0,9	
	Gelir giderinden az	151	67,1	
	Gelir giderinden fazla	74	32,9	
	Türkiye'ye Hangi Ülkeden Geldikleri	Azerbaycan	101	44,9
Rusya		41	18,2	
Özbekistan		29	12,9	
Türkiye		22	9,8	
Kazakistan		14	6,2	
Kırgızistan		11	4,9	
Ukrayna		6	2,7	
Gürcistan		1	0,4	
Resmi Vatandaşlığının Bulunduğu Ülke		Türkiye	118	52,4
		Azerbaycan	47	20,9
	Rusya	22	9,8	
	Özbekistan	15	6,7	
	Kazakistan	10	4,4	
	Kırgızistan	8	3,6	
Kendini Tanımlama Şekli	Türk	57	25,3	
	Ahıskalı	13	5,8	
Ahıska Türkü	155	68,9		
Türkiye'de İkamet Süresi	1 yıldan az	21	9,3	
	1-3 yıl	34	15,1	
	3-6 yıl	38	16,9	
	6 yıl ve üzeri	132	58,7	

Tablo 2. Nitel Görüşme Yapılan Katılımcıların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Katılımcı Sayısı
Ülke	
Azerbaycan	5 Katılımcı (K3. K4. K6. K10. K12)
Kazakistan	1 Katılımcı (K1)
Kırgızistan	3 Katılımcı (K9. K15. K25)
Özbekistan	14 Katılımcı (K2. K5. K7. K8. K11. K13. K14. K16. K17. K18. K19. K21. K23. K24)
Rusya	2 Katılımcı (K20. K22)
Cinsiyet	
Erkek	9 Katılımcı (K4. K13. K14. K15. K16. K17. K18. K22. K24)
Kadın	16 Katılımcı (K1. K2. K3. K5. K6. K7. K8. K9. K10. K11. K12. K19. K20. K21. K23. K25)
Yaş Aralığı	
21-30 yaş	6 Katılımcı (K3. K4. K9. K15. K16. K22)
31-49 yaş	11 Katılımcı (K2. K5. K7. K11. K12. K13. K14. K18. K20. K24. K25.)
50-63 yaş	8 Katılımcı (K1. K6. K8. K10. K17. K19. K21. K23.)

geldiği, katılımcıların %52,4'ünün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %68,9'u kendisini Ahıska Türkü olarak tanımladığını ve Türkiye'de yaşama yılları incelendiğinde %58,7'si 7 yıldan fazla zamandır Türkiye'de yaşadıkları belirlenmiştir (Tablo 1).

Araştırmanın nitel boyutuna katılan 25 katılımcıdan 14'ü Özbekistan'dan geldiği, katılımcıların 16'sının kadın olduğu ve yaş aralığını

Tablo 3. Genel Aidiyet Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeklerine Ait Puan Ortalamaları

Genel Aidiyet Ölçeği	$\bar{x} \pm SS$	Ortanca	Min-Mak
Kabullenme	32,69 ± 6,62	33	6-42
Reddedilme	13,88 ± 7,37	12	6-41
Toplam	66,82 ± 11,57	69	30-84
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	1,46 ± 1,42	1	0-6

\bar{x} , Ortalama; SS, Standart sapma

bakıldığı zaman 11 katılımcının 31-49 yaş arasında olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Katılımcıların yarı yapılandırılmış sorulara karşılık kullandıkları ifadeler doğrultusunda betimsel analiz sonucu "gurur ve sürgün", "bireysel aidiyet", "yasal statü/kimlik" ve "metaforlar" olarak 4 tema oluşturulmuştur. Katılımcıların kullandıkları örnek ifadeler bulgular ile birlikte verilmiştir.

Ahıska Türklerinin GAÖ'nin kabullenme alt boyutundan aldıkları puan ortalaması 32,88 ± 6,62 yüksek, reddedilme alt boyutundan aldıkları puan ortalaması 13,88 ± 7,37 düşük, GAÖ toplam puan ortalaması 66,82 ± 11,57 yüksek olarak elde edilmiştir. RBSÖ'den elde edilen puanlar 0 ile 6 arasında olup, puan ortalaması 1,46 ± 1,42 düşük olarak belirlenmiştir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Ahıska Türklerinin yaşadığı birçok sürgün ve zorluklara karşılık Türkiye'ye olan genel aidiyet duygularının nicel bulgularda yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Buna eş değer olarak çalışmada Ahıska Türklerinin aidiyet duygusunu tespit etme konusunda nitel bulgular çerçevesinde görüşme yapılan bireylerinin büyük çoğunun (23 kişi) "Kendinizi nereye ait hissediyorsunuz?" sorusuna "Türkiye'ye ait hissediyorum." ifadesini kullanması nicel bulguları destekler niteliktedir. Oysaki çoğunun kimliklerinde vatanışılık olarak Türkiye yazmamaktadır. "Bireysel aidiyet" temasını oluşturan, katılımcıların kullandıkları örnek ifadeler şu şekildedir;

K11; "Türkiye'ye ait hissediyorum sebebi bizim nenelerimiz dedelerimiz buradan göç ettiler

K2; "Yani bizim dedelerimiz sürgün edilmiştir Ahıska'dan. Daha sonra bizde oradan oraya gezdik durduk, ayrımcılığa uğradık her yerde. Allah'ıma bin Şükür Türkiye'ye geldik o. Yani vatanımız bulduk. Türk olduğum için Türkiye'ye ait hissediyorum."

K3; "Türkiye'ye ait hissediyorum. Daha da yakın bize yaşam tarzı kültürü." (K3)

K5; "Türkiye'ye ait hissediyorum. Din, yaşam tarzı olarak daha yakın hissediyorum."

"Göçmen olmak aidiyet duygusu ve etnik kimlik algısı Ahıska Türkleri örneği" isimli çalışmada Ahıska Türklerinin Türk Milletine ve Türkiye'ye aidiyet duydukları tespit edilmiştir.³⁹ Literatürdeki dil, din, kültür benzerliği, sürgün edildikleri bölgelerde ayrımcılıklar ve en önemlisi ortak olarak ana vatan bildikleri Türkiye olması ve Türkiye'ye aidiyet duyulması çalışmada elde ettiğimiz bulguları destekler niteliktedir.⁴⁰

Nitel bulgularda, katılımcılardan 11'i "Ahıska Türkü olmak sizin için ne ifade ediyor?" sorusuna en sık "gurur" ve "sürgün" tekrar eden kelime olmuştur. Betimsel yorum ise sürgün yaşamadıkları halde atalarının sürgün edilmesini kimliklerinde taşıdıklarını gösteren "kollektif bilinç" olarak belirlenmiştir. "Gurur ve sürgün" temasını oluşturan örnek ifadeler şu şekildedir;

K11; "Ahıska Türkü olmak benim için gururdur. Ama sürgüne gelince zor bir durum hep dışlanıyorsun başka ülkelere gidince. Okulda olsun dışarda olsun kimse benimsemiyor ve sürekli dışlanıyorsun çok kötü bir duygu."

K16; "Ahıska Türkü olmak gerçekten gurur verici bir durum ama geçmişte yaşanan olaylar (sürgün) yüzünden şu anda dünyada bizi tanıyan bilen yok. Üzücü bir durum yalnızlık hissettiriyor."

K15; "Öncelikle her yerde dışlanıyormuşuz gibi geliyor bana ve sanki Türk olduğumuz için suçlanıyoruz nasıl tarif etsem bilemedim. Ahıska Türkü olmak benim için gurur verici bir şey ama sürgün olunca kötü bir şey tabi çünkü sürgün dediğimizde dışlanmak demek, dışlanıyoruz orada burada."

Ahıska Türklerinin benlik saygısındaki düşüklük, çalışmamızın nitel bölümünde öne çıkan "Yasal Statü/ Kimlik" temasına ilişkin ifadeler Ahıska Türklerinin tanınmaması sonucunda olduğu düşünülmektedir. "Yasal statü/ Kimlik" temasına ilişkin örnek katılımcı ifadesi şu şekildedir;

K5; "Ahıska Türkü olarak bizi bilmiyorlar. Kanunen evrak konularında kolaylık sağlamadılar baya zorlandık"

Ahıska Türklerinin göç sonrası gittikleri yerlerde yerel halk ve yönetimler taraflarından tanınmaması ve bilinmemesi gibi nedenler her zaman sorun teşkil etmiştir.⁴¹ Nicel bulgularda elde ettiğimiz düşük benlik saygısı ve nitel bulgularda "gurur ve sürgün" ve "metaforlar" temalarına ilişkin katılımcıların "yalnızlık" ifadeleri doğrultusunda tanınmamanın yalnızlık hissini doğurduğu, yalnızlık hissini de düşük benlik saygısını oluşturan etmenlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Nitel bulgularda, metaforik betimleme sonucu katılımcılardan 11'i "Tüm bu göç evresinde yaşadıklarınızı tek kelime ile anlatacak olsaydınız bu kelime ne olur?" sorusuna "zorluk" olarak ifade etmiştir. Katılımcılardan 3'ü "hasret" ifadesini kullanmıştır, katılımcılardan 3'ü iyi bir gelecek için "mutluluk" ifadesini kullanmıştır, katılımcılardan 8'i "çaresizlik", "boşluk", "dışlanma", "zulüm", "acı", "yalnızlık" ve "kader" olarak ifade etmiştir. Nitel bulgularda katılımcıların kullandıkları "hasret", "zulüm", "çaresizlik", "yalnızlık" ve "kader" gibi metaforik ifadeler maddi anlamda göç öncesi edinilen birikim, mal ve mülk kaybı, manevi olarak ise göç sırasında aile bireylerinin ve akrabalarının kaybı durumunu düşündürdüğü söylenebilir. Literatüre bakıldığı zaman yapılan çalışmaların bulgu ve sonuçları bu çalışmada elde edilen sonuçlar ile benzerlik göstermekte olup çalışma bulgularını destekler niteliktedir.^{6,40-45}

Katılımcı ifadeleri sonucunda nitel bulgularda elde edilen "gurur ve sürgün" ve "metaforlar" temaları doğrultusunda zorunlu göç yaşamamış olan Ahıska Türkleri, zorunlu göç yaşamış olan aile büyüklerinin maddi manevi kayıplar ve travmatik olaylar sonucundan etkilendiği ve travmanın nesilden nesile aktarıldığı söylenebilir. Göç etmiş bireylerde yaşanan travma sonrası yalnızlık, boşluk duygusu ve yabancılaşma gibi birçok duygu yaşanan travmanın kanıtı niteliğindedir. Katılımcıların "Ahıska Türkü olmak sizin için ne ifade ediyor?" sorusunda kullandıkları "dışlanmışlık", "üzünç", "acı", "zulüm", "yalnızlık", "göç", "sabır", "gözyaşı" ve "sürgünü" ifadeler zorunlu göç yaşamamış olsa da nesilden nesile aktarılan bir travmanın kanıtı olduğu söylenebilir. Yapılan bir çalışmada bireyler travmaya maruz kalmamış olsalar dahi topluluğa ait diğer bireylerden dolayı olarak travmadan etkilendikleri tespit edilmiştir.⁴⁶ Bu durum elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Ahıska Türklerinin benlik saygısının düşüklüğü nedenlerinden biri olarak nitel bulgularda tespit edilen "yasal statü/kimlik" teması

altında kastedilen vatandaşlık gereksinimi olarak görülmektedir. Katılımcılar tarafından en sık tekrarlanan ifadeler arasında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlıklarının olmadığı, hiç kimsenin Ahıska Türklerini tanımadığı ve bu nedenle değersiz hissettikleri ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler doğrultusunda oluşan tema “yasal statü/kimlik”, betimsel yorum ise “benlik saygısı” olarak belirlenmiştir. “Yasal statü/ kimlik” temasına ilişkin katılımcıların kullandıkları örnek ifadeler şu şekildedir;

K16; “Değerli hissetmiyorum. Çünkü vatandaşlığımız yok vatandaşlık olmayınca da hiçbir şey olmuyor temel gereksinimlerimizi bile karşılamakta zorluk çekiyoruz.”

K9; “Değerli hissediyorum. Ama Vatandaş olursam daha değerli hissederdim.”

K12; “Değerli hissediyorum evet. Vatandaşlığımızı alsaydık daha da değerli hissederdim. Vatandaş olmadığımız için hiçbir şey yapamıyoruz”

K25; “Vatandaşlık kolay verilmiyor o bize zor geliyor. Ben 6 aydır buradayım daha oturma iznim çıkmadı. Vatandaşlık biraz daha kolay verilse idi çocuklarımıza biraz daha kolay olurdu. Vatandaşlığımız yok çoğu şey bize zor geliyor doktora gitmek gerekiyor vatandaşlık gerekiyor. İş’te bulamıyoruz çünkü vatandaşlığımız yok.”

Literatür kapsamında yapılan çalışmalara bakıldığı zaman elde edilen sonuçlar ve bulgular Ahıska Türklerinin vatandaşlıkları olmadığı, sosyal imkânlardan faydalanamama, vatandaşlık işlemlerinin yıllar sürmesi, denklik sorunu nedeniyle çalışamama gibi birçok neden görülmüştür. Bu durum Ahıska Türklerinin benlik saygısını düşük seviyede tutmaktadır. Çalışmamızda nitel bulgular kısmında katılımcılara sorulan “Kendinizi değerli hissediyor musunuz?” sorusuna iki katılımcı değerli hissetmediğinin sebebinin ise vatandaşlığı olmadığı için olduğunu ifade etmiştir. Yine iki katılımcı, vatandaş olduğu zaman daha da değerli hissedeceğinin ifade etmiştir. Katılımcılardan biri ise vatandaşlık alana kadar değersiz hissettiğini vatandaşlık aldıktan sonra değerli hissetmeye başladığını ifade etmiştir. Bu ifadeler Ahıska Türklerinin vatandaşlık almasının benlik saygısına olan etkisini destekler niteliktedir. Literatür çalışmalarına bakıldığı zaman yapılan çalışmalar bu çalışmada elde edilen bulgularla benzerlik içermektedir.^{43,47}

Aidiyet duygusu ve benlik saygısı arasındaki nedensellik ilişkisi ise iki tür model ile incelenmiştir.

GAÖ'nin alt boyutları ile RBSÖ'nin nedensellik yapısı Tablo 5'te incelenmiştir. GAÖ'ye ait alt boyutlar modele bağımsız değişken olarak alınmış ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu elde edilmiştir. ($F = 30.398, P < .001$). Kurulan regresyon modelinde ka-

bulenme boyutu ile RBSÖ arasında negatif yönlü zayıf bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($r = -0,374$). Reddedilme boyutu ile RBSÖ arasında ise pozitif bir ilişki belirlenmiştir ($r = 0,392$) (Tablo 4).

GAÖ'nin toplam puanı ile RBSÖ arasındaki etki yapısı Tablo 5'te incelenmiş ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu elde edilmiştir ($F = 60,849, P < .001$). GAÖ toplam puanı arttıkça RBSÖ puanında azalma olduğu ve negatif yönlü zayıf bir ilişki söz konusudur (Tablo 5).

Ahıska Türklerinin genel aidiyet duygusu düzeyleri yüksek olmasına ilişkin derinlemesine inceleme yapılarak, Ahıska Türklerinin bireysel olarak kendilerinin Türkiye'ye ait hissettikleri, kendilerini “Türk” olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Benlik saygısındaki düşüklük derinlemesine incelendiğinde yasal statü olarak vatandaşlık, kimlik sorunları yaşadıkları ve bu zorluklardan dolayı vatandaş olma durumunda değer algılarının yükselebileceğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın nicel araştırma kısmında elde ettiğimiz veriler ile nitel araştırma kısmında katılımcıların kullandıkları ifadeler doğrultusunda, Ahıska Türklerinin ait hissettikleri ve vatan olarak bildikleri Türkiye olması, Türkiye'ye olan yüksek aidiyet duygusunun ortak kullanılan dil, din, ırk, kültür benzerlikleri kaynaklı olduğu söylenebilir. Yaşanılan göç sonrası farklı ülkelerde de bu benzerliklerin kolektif bilinç ile sürdürüldüğü görülmektedir. Bu çalışmada Ahıska Türklerinin aidiyet duygusu yüksek, benlik saygısı ise düşük olduğu tespit edilmiştir ve Ahıska Türklerinin aidiyet duygusunun benlik saygısına olan etkisi negatif yönlü anlamlı olarak bulunmuştur ($P < .001$) (Tablo 4, 5). Bu farklılık Ahıska Türklerinin aidiyet algıları ile beraber “var olan aidiyet” ve “istenilen aidiyet” olarak iki yeni kavram ortaya çıkarmaktadır. Bu aidiyet kavramlarının ortaya çıkması ise Ahıska Türklerinin yüksek düzeyde aidiyet hissetmelerine rağmen yasal statü ve kimlik sorunlarından dolayı benlik saygılarının düşük olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Ahıska Türklerinin yaşadıkları düzensiz göç neticesinde kayıt altına alınamaması ve Ahıska Türklerine ulaşım konusunda yaşanan zorluklar. İleri yaş bireylerin teknolojik araç ve gereçleri kullanarak sosyal medya erişimi sağlayamaması. Dil, lehçe ve şive farklılığı araştırma sırasında karşılaşılan güçlüklerdir.

Ahıska Türklerinin aidiyet duygusunun benlik saygısına olan etkisini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada Ahıska Türklerinin Türkiye'ye yüksek seviyede aidiyet duydukları. Ahıska Türklerinin benlik saygısı düzeylerinin düşük seviyede olduğu ve bu düşüklüğün yaşanan göç ve sürgün sonrası travmaları, yasal statü/kimlik sorunları, Ahıska Türklerinin tanınmaması vb. nedenlerden kaynaklandığı. Ahıska Türklerinin aidiyet duygusunun benlik saygısına etkisinin anlamlı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tablo 4. Genel Aidiyet Ölçeğinin Alt Boyutları ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçekleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Model 1	Katsayılar				Korelasyon		ANOVA		
	Beta1 (Beta2)	S,Hata	t	P	r1	r2	F	P	R2
Sabit	2,540	0,543	4,682	< ,001			30,398	< ,001	0,208
Kabullenme	-0,057 (-0,266)	0,014	-4,167	< ,001	-0,374	-0,269			
Reddedilme	0,057 (0,295)	0,012	4,611	< ,001	0,392	0,296			

F, varyans analizi test istatistiği. *Beta1: Standart olmayan katsayı, Beta2: Standart katsayı, r1: Korelasyon katsayısı, r2: Kısmi korelasyon katsayısı, R2: Determinasyon katsayısı

Tablo 5. Genel Aidiyet Ölçeği Toplam Puanı ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçekleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Model 2

Model 2	Katsayılar				Korelasyon		ANOVA		
	Beta1 (Beta2)	S,Hata	t	P	r1	r2	F	P	R2
Sabit	5,263	0,495	10,632	< ,001			60,849	< ,001	0,211
Aidiyet	-0,057 (-0,463)	0,007	-7,801	< ,001	-0,463	-0,463			

F, varyans analizi test istatistiği. Beta1: Standart olmayan katsayı, Beta2: Standart katsayı, r1: Korelasyon katsayısı, r2: Kısmi korelasyon katsayısı, R2: Determinasyon katsayısı

Bu sonuçlar doğrultusunda Ahıska Türklerinin sürgün, göç, yasal statü ve kayıplar neticesinde oluşan düşük benlik saygısı onarımı için multidisipliner yaklaşım önemini korumaktadır. Bütüncül yaklaşım içerisinde göçmenlere hizmet veren personellerin, transkültürel eğitim alması; Ahıska Türklerinin düşük benlik saygısına yönelik psikososyal destek programlarının oluşturulması; bu psikososyal destek programlarının oluşturulmasında hemşirelerinin eğitici, yönetici ve savunucu rollerinin ön plana çıkarılarak hemşirelerin öncülük etmesi; psikososyal destek programlarının bireysel ya da gurup şeklinde psikiyatri hemşireleri tarafından verilmesi; Ahıska Türklerinin tanınırlığının artırılmasıyla benlik saygısına olumlu katkı sağlayacağı düşünüldüğünden; ulusal ve uluslararası medya mecralarında Ahıska Türklerine yönelik kültürlerini tanıtan belgesel ve tarih programlarının yayınlanması ve kültürlerini öne çıkaran organizasyonlar düzenlenmesi önerilmektedir.

Ahıska Türklerinin karşılaştıkları zorlukları ve risk faktörlerini belirlemede daha fazla araştırma yapılması ve bu risk faktörleri açısından Ahıska Türklerinin sağlığının hemşireler tarafından değerlendirilerek sağlığın korunması ve geliştirilmesinde özellikle psikiyatri hemşirelerinin rol alması önerilmektedir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden (Tarih: 29 Kasım 2019, Sayı: 2019/420) alınmıştır.

Hasta Onamı: Yazılı ve sesli katılımcı onamı bu çalışmaya katılan katılımcılardan alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – M.L.; Tasarım – S.G.K.; Denetleme – S.G.K.; Kaynaklar – M.L.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – M.L.; Analiz ve/veya Yorum – M.L., S.G.K.; Literatür Taraması – M.L.; Yazıyı Yazan – M.L., S.G.K.; Eleştirel İnceleme – S.G.K.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Ondokuz Mayıs University (Date: November 29, 2019, Number: 2019/420).

Informed Consent: Written and verbal informed consent was obtained from the participants in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – M.L.; Design – S.G.K.; Supervision – S.G.K.; Resources – M.L.; Data Collection and/or Processing – M.L.; Analysis and/or Interpretation – M.L., S.G.K.; Literature Search – M.L.; Writing Manuscript – M.L., S.G.K.; Critical Review – S.G.K.

Declaration of Interests: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

KAYNAKLAR

- Mutluer M. Uluslararası Göçler ve Türkiye. İstanbul: Çantay Kitabevi; 2003. s. 9-34
- International Organization for Migration. World Migration Report-Facts And Figures (Internet). 2015. (Erişim Tarihi 30 Ocak 2021). Erişim Adresi: https://publications.iom.int/system/files/wmr2015_en.pdf
- Saygın S, Hasta D. Göç. Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2018;10(3):302-323. [Crossref]

- Zeyrek Y. Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri, Ankara, 2001;44-45.
- Aydın Gün A, Aydın Gün İ. Ahıska Türkleri-Ulusötesi Bir Topluluk Ulusötesi Aileler. SFN Yayıncılık, Ankara: 2014.
- Aydın Gün A, Balım Harding Ç, Hoover M, Kuznetsov I, Swerdlow S. Meskhetian Turks - An Introduction to their History. Culture and Resettlement Experiences. Center for Applied Linguistics. Washington: DC; 2006.
- Martin D. The choices of identity. *Soc Ident*. 1995;1(1):5-20. [Crossref]
- Tekin F. Kültürel travma olarak zorunlu göç. *Selçuk Üni Edebiyat Fak Derg*. 2011;25:91-100.
- Şahin C. Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme. *Gazi Üni Gazi Eğitim Fak Derg*. 2001;21(2):57-67.
- Hill LH. Sense of belonging as connectedness. American Indian world view. and mental health. *Arch Psychiatr Nurs*. 2006;20(5):210-216. [Crossref]
- Alptekin D. Toplumsal Aidiyet ve Gençlik. 1.Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; 2012.
- Hagerty BM, Lynch Sauer J, Patuskyl KL, Bouwsema M, Collier P. Sense of Belonging: a vital mental health concept. *Arch Psychiatr Nurs*. 1992;6(3):172-177. [Crossref]
- Gardner WL, Pickett CL, Brewer MB. Social exclusion and selective memory: how the need to belong influences memory for social events. *Personal Soc Psychol Bull*. 2000;26(4):486-496. [Crossref]
- Güneş A. Tutunma Çabası: aidiyet. 2. Baskı. İstanbul: Timas Yayınları; 2015.
- Feist J. Theories Of Personality. 2nd Edition. Harcourt College Publishers; 1990.
- Geçtan E. Psikanaliz ve Sonrası. 8. Baskı. İstanbul: Remzi Kitapevi; 1998. s. 305-310.
- Şirin NA. Toplumsal bellekte sürgün: Ahıska Türkleri Örneği. *Karadeniz Araş Derg*. 2021;71:671-688.
- Seferov R, Akış, A. Sovyet Döneminden Günümüze Ahıska Türklerinin Yaşadıkları Coğrafyaya Göçlerle Birlikte Genel Bir Bakış. *Selçuk Üni Türkiyat Araşt Derg*. 2008;(24):393-411.
- Çınar İ. Ahıska Kültür Bölgesi. Bizim Ahıska Dergisi. Ankara; 2014;36:14-15.
- Duru E. Yalnızlığı yordama da sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Derg*. 2008;24(61):15-24.
- King AK, Vidourek AR, Davis B, McClellan W. Increasing self-esteem and School connectedness through a multi dimensional mentoring program. *J School Health*. 2002;72(7):294-299. [Crossref]
- Mellor D, Stokes M, Firth L, Hayashi Y, Cummins R. Need for belonging, relation ship. satisfaction, loneliness, and life satisfaction. *Personal Indiv Diff*. 2008;45(3):213-218. [Crossref]
- McConnell AR, Shoda TM, Skulborstad HM. The Self as a Collection of Multiple Self-Aspects: structure, development, operation, and implications. *Soc Cognition*. 2012;30(4):380-395. [Crossref]
- Duclos G. Self-esteem: A Passport for Life. Parenting Edition. Chu Sainte; 2001.
- Crocker J, Park LE. The costly pursuit of self-esteem. *Psychologic Bull*. 2004;130(3):392-414. [Crossref]
- Demiray E. Anavatanlarından sekiz ülkeye dağıtılmış bir halk: Ahıska Türkleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 2012;7(3):877-885. [Crossref]
- Aslan AA. Ahıska Türkleri'nin vadedilmeyen Amerika topraklarına zoraki sürgünü: Yaşanan Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Zorluklar. *Türk Dünyası Araş*. 2015;109(215):1-19.
- Aydın D, Şahin N, Akay B. Effects of immigration on children's health. *Behçet Uz Çocuk Hast Derg*. 2017;7(1):8-14. [Crossref]
- Gümüş Y. Göçün sağlık üzerindeki etkileri. *Anadolu Hemş Sağ Bil Derg*. 2015;18(1):63-67.
- İz F, Bayık A. Hemşirelikte kültürel yeterlik. *Aile Toplum Derg*. 2009;5:5158.
- Korkmaz M, Aydın Avcı İ. Göç edinilen ülkedeki çalışma yaşamının göçmen erkeklerin sağlığı üzerine etkileri ve halk sağlığı hemşiresinin rolü. *Anadolu Hemş Sağ Bil Derg*. 2020;23(1):157-161. [Crossref]

32. Creswell JW. Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş. 1. Baskı. Mustafa Sözbilir. Ankara: Pagem Akademi; 2017.
33. Malone GP, Pillow DR, Osman A. The General Belongingness Scale (GBS): assessing achieved belongingness. *Personal Individ Diff*. 2012;52(3):311-316. [\[Crossref\]](#)
34. Akın A, Raba S, Rada S, Yılmaz S, Rada M. Genel Aidiyet Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk İslam Dünyası Sosyal Araş Derg*. 2006;3(7):271-277. [\[Crossref\]](#)
35. Rosenberg M. Society and the Adolescent Self-Image. Princeton University Press. *Princeton*. 1965;148(3671):804. [\[Crossref\]](#)
36. Çuhadaroğlu F. Adolesanlarda Benlik Saygısı. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. 1986.
37. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 9.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2013;253-284.
38. Guba EG, Lincoln YS. Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educ. Commun Tech J*. 1982;30(4):233-252. [\[Crossref\]](#)
39. Çağırkan B. Beingim migrant and the understanding of sense of belonging and ethnici dentity: theexample of Ahıska Turks. *Ist J Soc Studies*. 2017;56:1-19.
40. Gazigil İ. Karasevdam Türkiye: Ahıska Türklerinin yeniden doğuşu 1829-1992. İstanbul: Profil Yayıncılık; 2016. s. 19-29.
41. Bahar H, Yılmaz O. Ahıska, Göç ve Eğitim. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Derg*. 2018;6(2):238-257.
42. Aker T, Ayata B, Özeren M, Buran B, Bay A. Zorunlu İç Göç: ruhsal ve toplumsal sonuçları. *Anadolu Psikiyatr Derg*. 2002;3(2):97-103
43. Orhan F, Coşkun O. Zorunlu göçlere yeni bir örnek: Ahıska Türkleri'nin Erzincan'a göçleri. *Türk Coğrafya Derg*. 2016;67:41-50. [\[Crossref\]](#)
44. Çağırkan B. Çokkültürlü Topumlarda Kültür ve Etnisite Algısı: Ahıska Türkleri Örneği 1-21. *Dokuz Eylül Üniv Edebiyat Fak Derg*. 2017;4(2):1-21.
45. Devrişheva K. Ahıska Türklerinin Bitmeyen Göçü. *Selçuk Üniv Türkiyat Araş Derg*. 2019;45:333-352. [\[Crossref\]](#)
46. Volkan VD. Bosnia-Herzegovina: Chosen trauma and its transgenerational transmission. *Islam and Bosnia: Conflict Resolution and Foreign Policy in Multi-Ethnic States*. 2002;86:86-97.
47. Ganiyeva S. Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Göç Etmesi ve Türk Vatandaşlığına Alınması ile İlgili Hukuki Sorunlar. *Selçuk Üniv Hukuk Fak Derg*. 2012;20(1):175-199.